

NECROLOG

ACADEMICIANUL GHEORGHE PLATON (1926–2006)

În ziua de 24 ianuarie 2006 a încetat din viață în municipiul Iași profesorul universitar doctor Gheorghe PLATON, membru titular al Academiei Române. Comunitatea istoricilor și oamenilor de cultură din întreaga țară, cei care l-au cunoscut, i-au fost colaboratori, doctoranzi sau studenți, care i-au audiat prelegerile, comunicările științifice și conferințele rostite într-un registru consacrat, îi deplâng acum plecarea dintre noi și regretă încheierea unei prodigioase activități științifice și didactice în domeniul Istoriei, care va rămâne, oricum, adânc implantată în terenul istoriografiei și învățământului superior din România. Trecerea la cele veșnice a academicianului Gheorghe Platon s-a petrecut cu o lună înainte de a împlini vârsta octogenară, din care șase decenii le-a dedicat cercetărilor istorice și deopotrivă învățământului de profil, activități unanim recunoscute pentru calitatea, profunzimea și utilitatea lor. S-a stins chiar în ziua de sărbătoare a Unirii Principatelor Române sub Alexandru Ioan Cuza, moment istoric și personalitate politică atât de dragi istoricului, zi aniversară în care eram obișnuiți să-i auzim vocea evocatoare la posturile de radio și televiziune sau la simpozioane științifice prin care era marcat și prețuit un mare eveniment al istoriei naționale.

Academicianul profesor Gheorghe Platon s-a născut în târgul Buhuși (județul Neamț) la 26 februarie 1926, începându-și în localitatea natală studiile, pe care le-a continuat la Piatra Neamț, ca să urmeze apoi cursurile Facultății de Istorie a celebrei Universități din Iași, finalizându-le în primii ani postbelici. Erau anii atât de dificili de după războiul mondial și seceta care au afectat atunci cu deosebire teritoriul românesc est-carpatic. Nici din punct de vedere politic lucrurile nu stăteau mai bine, instaurarea comunismului în România și cursul urmat în „obsedantul deceniu” de viața social-politică a țării împietând asupra desfășurărilor firești din cultură și știință. A fost afectată atunci și cariera tânărului istoric, ale cărui eforturi înspre documentare temeinică și cunoaștere profundă a fenomenelor aparținând istoriei moderne românești vor deveni benefice afirmării profesional-științifice de mai târziu.

După „dezghețul” relativ din anii '60 ai secolului trecut, istoricul poate aspira la recunoașterea valorică a rezultatelor activităților sale științifice și didactice. Datorită performanțelor, Gheorghe Platon a urcat treptele consacrării profesionale în centrul universitar și academic ieșean. Teza sa de doctorat, susținută la Universitatea din Cluj în 1971, având conducător științific pe profesorul Ștefan Pascu, a conturat istoriografic domeniul feudal al Moldovei din prima jumătate a secolului al XIX-lea, atrăgând atenția asupra îmbinării tradiției agricole și a conservatorismului unei părți a boierimii țării cu metode noi și forme de organizare novatoare din peisajul socio-economic rural din părțile răsăritene ale arealului românesc. În lucrările sale ulterioare istoricul va demonstra evoluțiile revoluționare din domeniul vieții agrare românești, al economiei, în general, din demografie și cultură, fiind astfel conturată pregătirea Revoluției de la 1848 din Țările Române, căreia avea să-i consacre nenumărate studii de reconstituire și interpretare istorică. Alte cercetări, soldate cu rezultate notabile, au privit momentul Unirii Principatelor Române din 1859 și domnia lui Alexandru Ioan Cuza, a căror reflectare în opinia publică europeană și în documentația istorică occidentală le-a urmărit în timpul stagiilor de cercetare și documentare științifică efectuate în Belgia și Franța. Conferențiar și apoi profesor al Universității „Al. I. Cuza” din Iași, istoricul Gheorghe Platon avea să dedice învățământului românesc de istorie eforturi științifice și didactico-pedagogice impresionante, contribuind la formarea a numeroși cercetători în domeniu, arhiviști și muzeografi, profesori de istorie care au împânzit școlile din localitățile moldovene și nu numai.

„Anuarul Institutului de Istorie «G. Bariț» din Cluj-Napoca”, tom. XLV, 2006, p. 481–482

În plan științific și didactic am remarca acel tratat universitar de *Istoria modernă a României* (1980), elaborat cu multă grijă pentru adevărul istoric și care a constituit vreme îndelungată manualul după care fenomenele Epocii Moderne din spațiul românesc erau studiate de studenții în istorie de la toate universitățile din țară. Profesorul Universității ieșene – prima întemeiată în Țările Române, creație a Domnitorului Unirii – avea să dedice mai multe studii istoricului instituției, cu deosebire la împlinirea a 125 de ani de la înființarea ei.

Pentru activitatea sa impresionantă în câmpul modernisticii românești, profesorul Gheorghe Platon a fost însărcinat să conducă doctoranzi în acest domeniu, fiind totodată ales în toamna anului 1990 membru corespondent al Academiei Române, în 1993 devenind membru titular al celui mai înalt for științific și cultural român. S-a implicat substanțial în activitățile științifice promovate de Secția de Științe Istorice și Arheologie a Academiei Române, în funcționarea Comisiei de acordare și recunoaștere a titlurilor științifice și universitare din România (CNATDCU), iar, după pensionarea sa de la Catedra de Istorie a Universității ieșene, ca profesor consultant și conducător de doctorate în specialitatea Istoriei moderne a României.

Istoriografia română recentă a reținut colaborarea consistentă a academicianului Gheorghe Platon la realizarea tratatului academic de *Istoria Românilor* apărut în anii 2001-2003, pentru care a elaborat mai multe capitole, care se remarcă printr-o profundă putere de pătrundere și sinteză; părții a 2-a a volumului VII (1821-1918) i-a asigurat coordonarea științifică. A revenit, în 2005, care avea să fie, din păcate, ultimul an al activității sale, cu o nouă lucrare monografică asupra revoluției pașoptiste din Țările Române.

Prin plecarea – în lumea de dincolo – a profesorului și academicianului Gheorghe Platon, știința istorică românească și învățământul universitar de istorie de la noi suferă o grea pierdere. O resimt deopotrivă mulți dintre istoricii clujeni, moderniști îndeosebi, care au beneficiat de îndrumările sale în calitate de membru în comisiile de analiză și susținere a tezelor de doctorat, oferindu-le consultanță științifică înalt calificată.

Opera sa istorică și didactică va continua să rămână – nu ne îndoim – un prețios îndreptar pentru cercetarea științifică din domeniul istoriei și pentru școala superioară românească.

Nicolae Edroiu

membru corespondent al Academiei Române